

Дячкін Михайло Олександрович
аспірант кафедри кримінального права
та кримінології Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРО ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ МАСОВИМ ЗАВОРУШЕННЯМ

Відповідно до ст. 39 Конституції України громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування. Обмеження щодо реалізації цього права може встановлюватися судом відповідно до закону і лише в інтересах національної безпеки та громадського порядку - з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей [1].

Останні тридцять років сучасної історії України, підштовхнули владу і науково-правову спільноту до активного аналізу вітчизняного законодавства, яке сприяє громадському порядку та громадській безпеці, та його вдосконалення. Особливої уваги потребують питання забезпечення громадського порядку і громадської безпеки під час масових зборів громадян. Враховуючи актуальність даної теми, наукове дослідження питань правового забезпечення запобігання груповим порушенням громадського порядку та масовим заворушенням під час організації і проведення масових заходів, у тому числі кримінально-правового, а також контролю за такими заходами з боку правоохоронних органів є необхідним.

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», Національна поліція – є центральним органом виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [2]. Отже забезпечення порядку, безпеки та законності під час масових зборів громадян покладено на Національну поліцію України. Але закон не розкриває зміст методів, сил та засобів, які поліція має право застосовувати під час проведення масових заходів для вирішення покладених на неї завдань. Вказані питання регламентуються відомчими нормативними актами що, знижує рівень їх юридичної сили і може мати наслідком визнання їх такими, що суперечать чинному законодавству та притягнення до юридичної відповідальності працівників поліції, які діяли відповідно до положень таких нормативних актів. Безумовно, що питання діяльності національної поліції у зв'язку з масовими заходами, особливо з масовими заворушеннями, потребує розробки та прийняття спеціального законодавства, яке регулюватиме як порядок проведення масових заходів так і правові, організаційні, технічні та інші питання забезпечення публічної безпеки під час їх проведення Національною поліцією.

Наразі в Україні таке законодавство розроблене лише щодо забезпечення правопорядку у зв'язку з підготовкою та проведенням футбольних матчів, проте й досі не прийнятий закон, який би регламентував порядок організації і проведення масових заходів у цілому, що ускладнює забезпечення поліцією публічної безпеки і порядку під час масових заходів. Нормативно-правове регулювання діяльності поліції у визначеній сфері передбачає застосування сили, а тому має здійснюватись виключно на підставі закону бо сьогодення характеризуються значним посиленням громадської активності, яка, нерідко, має прояв у масових заходах різного характеру: політичного, соціального, економічного, культурного, спортивного, гендерного, екологічного тощо.

Масові заходи активно впливають на стан забезпечення громадського порядку та громадської безпеки. На думку В. В. Заросило, мирні заходи, особливо релігійні, культурно-масові, спортивні та ряд інших не мають великого впливу на стан громадської безпеки, проте, великий вплив на стан громадської безпеки здійснюють політичні заходи, які доволі часто або переростають в масові заворушення, або призводять до групових порушень громадського порядку та масового безладу [3]. Такі заходи передбачають застосування спеціальних правоохоронних режимів, методів та форм [4].

Долинний А.В. виділяє основні види забезпечення Національною поліцією України публічної безпеки і порядку під час проведення масових заходів:

1) за етапами здійснення: підготовче, поточне (виконавче) та заключне забезпечення;

2) за ступенем ризикованості масового заходу: масові заходи звичайного та підвищеного ступеня ризику;

3) залежно від кількості учасників масового заходу: забезпечення публічної безпеки і порядку малочисельного масового заходу із кількістю осіб від 10 до 30 чоловік; середньочисельного — від 30 до 100 чоловік; великочисельного — більше 100 чоловік, тощо. [4]

Для впровадження правових заходів забезпечення публічної безпеки і порядку під час масових заходів, окрім розробки та прийняття спеціального законодавств, є необхідним впровадження відповідної підготовки та організації роботи Національної поліції, її належного матеріально-технічного, моніторингового, аналітичного та інформаційного забезпечення. Вирішення питань правового забезпечення діяльності Національної поліції із забезпечення законності під час проведення масових заходів, а також із запобігання масовим заворушенням та їх припинення має позитивно вплинути не тільки на ефективність протидії поліції масовим заворушенням, але і на попередження масових заворушень (своєчасне втручання поліції).

В системі заходів запобігання масовим заворушенням та їх припинення важливе місце посідають і кримінально-правові заходи: розробка і прийняття кримінально-правових норм, які б визначали поняття «масові заворушення» і повною мірою передбачали усі можливі суспільно небезпечні прояви як під час готування масових заворушень так і під час останніх та встановлювали

адекватні покарання за них. Одним із головних завдань залишається забезпечення принципу невідворотності покарання, що полягає у притягненні до кримінальної відповідальності усіх організаторів та активних учасників масових заворушень. Вбачається необхідним підсилення кримінальної відповідальності за масові заворушення та заклики до їх вчинення для певної категорії осіб, наприклад для службових осіб, а також вчинених на виконання злочинного завдання іноземної держави.

Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню рівня захищеності громадян, держави і суспільства в цілому, а також відповідального ставлення до громадського порядку і громадської безпеки в державі, зростанню відчуття гідності та захищеності у громадян України.

Список використаної літератури:

1. Конституція України. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>;
2. Закон України «Про Національну поліцію» [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19/page>;
3. Заросило В. В. Теорія масових заходів та їх вплив на громадську безпеку / В. В. Заросило // Наукові праці МАУП. — 2014. — Вип. 42 (3). — С. 122.
4. Долинний А. В. [Електронний ресурс] Адміністративно-правове забезпечення національною поліцією України публічної безпеки і порядку під час проведення масових заходів / Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук // Київ — 2017. — с. 4., с. 88-89; Режим доступу в Інтернет ресурсі: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/55172/1/diss_Dolynnyi.pdf.

Іщенко Вікторія Олександрівна,
курсант 2 курсу ФПФОДР
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
Поливанюк Василь Дмитрович,
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПОЛІЦЕЙСЬКЕ ПІКЛУВАННЯ ЯК ПРЕВЕНТИВНИЙ ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ ЗАХІД: СУТНІСТЬ ТА СПРЯМУВАННЯ

Одним з провідних напрямків реформи Національної поліції України, яка практично триває і до сьогоднішнього дня, є суттєві правові зміни та механізм їх впровадження. В рамках нового закону – Закону України «Про національну поліцію», який набув чинності 7 листопада 2015 року, перш за все,